

**Пам'ятка з безпечного використання засобів захисту рослин,
агрохімікатів та протрусного насіння**

для клієнтів ТОВ «УКРАВИТ САЙЕНС ПАРК»

Для запобігання негативному впливу на оточуюче середовище суб'єкти господарювання повинні здійснювати свою діяльність, неухильно дотримуючись вимог природоохоронного законодавства України та нормативних актів у сфері природокористування.

Діяльність, пов'язана із засобами захисту рослин, регламентована Законом України “Про пестициди та агрохімікати”, Законом України “Про захист рослин”, Законом України “Про бджільництво”, Державними санітарними правилами “Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві”, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (ДСП 8.8.1.2.001-98), Державними санітарними правилами авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.1996 № 382.

З метою недопущення порушень санітарного та природоохоронного законодавства під час поводження з пестицидами та агрохімікатами РЕКОМЕНДУЄМО:

Забезпечити виконання вимог щодо ДОПУСКУ ДО РОБІТ ІЗ ПЕСТИЦИДАМИ:

- До всіх видів робіт, пов'язаних із застосуванням пестицидів та агрохімікатів, допускати осіб, що пройшли медичний огляд і не мають протипоказань; не допускати до роботи осіб, молодших за 18 років, вагітних жінок та матерів-годувальниць, осіб після хірургічних операцій (упродовж року) та тих, хто має медичні протипоказання.
- Всі особи, які працюють із препаратом, повинні мати допуск (посвідчення) на право здійснення робіт із пестицидами й агрохімікатами і пройти спеціальну підготовку в Держпродспоживслужбі (періодичність навчання – 1 раз на 2 роки).
- Категорично заборонено допускати до роботи осіб у нетверезому стані.
- Перед використанням будь-якого препарату необхідно обов'язково ознайомитися з інформацією на тарній етикетці та чітко дотримуватися вказаних на ній інструкцій.

БЕЗПЕЧНЕ ЗБЕРІГАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН ТА АГРОХІМІКАТІВ:

- Зберігання пестицидів на непаспортизованих складах заборонене законом.
- При вході на склад повинен бути розміщений попереджувальний напис: “СКЛАД ПЕСТИЦИДІВ. СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕНО”.

- Зберігати препарати необхідно відповідно до рекомендацій виробника: у закритій, цілій, непошкодженій упаковці виробника при температурі від 0 до +30 °С у сухому прохолодному складському приміщенні для пестицидів, у якому є припливно-втяжна вентиляція, подалі від нагрівальних приладів, окремо від харчових продуктів та кормів.
- Склади пестицидів обладнуються стелажми і полицями. Препарати повинні зберігатися на піддонах, що встановлюються штабелями, а також на полицях і стелажах. Сипучі препарати – зверху, рідкі – знизу.
- Склад повинен мати два приміщення: одне – безпосередньо для пестицидів та агрохімікатів, з відокремленим місцем для тари; інше – для засобів індивідуального захисту та інвентарю, вентильоване, оснащене рукомийником, питною водою та аптечкою.
- З метою протипожежної безпеки на складах для зберігання пестицидів необхідно установити вогнегасники, ящики з піском, протипожежні щити з необхідним інструментом (багор, лопата, відро, кирка тощо).
- Під час перебування на складі забороняється приймати їжу, пити та палити.

ПРИГОТУВАННЯ РОБОЧИХ РОЗЧИНІВ ТА ОБРОБКА ДІЛЯНОК:

- **Зберігати** препарати відповідно до рекомендацій виробника: у закритій, цілій, непошкодженій упаковці виробника при температурі від 0 до +30 °С у сухому прохолодному складському приміщенні для пестицидів (згідно з вимогами ДБН в.2.2-7-98), в якому є припливно-втяжна вентиляція, подалі від нагрівальних приладів, окремо від харчових продуктів та кормів.
- **Приготування** робочих розчинів препаратів необхідно проводити на спеціально обладнаному пункті (майданчику) з твердим покриттям, дотримуючись чітких вказівок на тарній етикетці (норми, спосіб приготування). Доцільно обладнати стік поверхневих вод у спеціальні бетоновані резервуари (не в полі). Робочий розчин препарату слід готувати на спеціально обладнаних механізованих розчинних вузлах або пунктах із використанням засобів механізації виробничих процесів. Тару з-під препарату слід тричі прополоскати водою, а промивні води додати в бак обприскувача, перш ніж наповнити його до необхідного об'єму.
- Не використовувати для інших потреб ємності, тару та інвентар, за допомогою яких готували та застосовували робочий розчин.
- До ділянок, які планується обробити, розчини препаратів повинні доставлятися в спеціальних ємностях. Заправка і завантаження апаратів мають виключати протікання або розсипання пестицидів.

- Ділянки, що оброблюються, у період проведення робіт повинні бути обладнані попереджувальними написами (радіус – 200 м від межі ділянки).
- Місця для відпочинку і вживання їжі необхідно обладнати на відстані понад 200 м від межі застосування пестицидів, забезпечити баками з питною водою, рукомийником і медичною аптечкою.
- Всі роботи з пестицидами слід проводити винятково в ті години доби, які вказані на тарній етикетці, та за рекомендованої швидкості вітру.
- Зона санітарного розриву від населених пунктів, тваринницьких комплексів, місць проведення ручних робіт із догляду за сільгоспкультурами, водойм і місць відпочинку при вентиляторному обприскуванні повинна бути не менш ніж 500 м, при штанговому і гербігації дощуванням – 300 м. При застосуванні аерозольних генераторів регульованої дисперсності санітарно-захисні зони повинні відповідати вимогам, зазначеним в інструкції для цього виду апаратури; обробка посівів у цих зонах допускається при напрямку вітру від населених пунктів й інших об'єктів, що підлягають санітарному захисту.
- **Примітка:** категорично **забороняється** застосовувати пестициди в межах зони санітарної охорони поверхневих і підземних джерел господарсько-питного водопостачання (колодязі, свердловини).

(Див. вимоги Постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» та п. 15.3 ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди»).

- **Не допускати потрапляння препаратів та їх залишків у поверхневі води, стоки та ґрунтові води.**
- Після обприскування необхідно здійснити очищення обприскувача від робочого розчину. Для цього необхідно визначити площу, придатну для обприскування водою після промивання внутрішньої поверхні бака обприскувача і миття зовнішніх поверхонь обприскувача (дотримуючись рекомендацій, зазначених у посібнику з експлуатації обприскувача). Ділянка для очищення обприскувача має бути розташована на необробленій або на останній обробленій площі під культурою, на якій дозволене застосування цього пестициду. Також необхідно переконатися, що немає ризику перевищення максимальної рекомендованої норми витрати для культури, що підлягає захисту на обраній площі.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА

- Всі роботи виконувати з використанням спецодягу, взуття й засобів індивідуального захисту (фільтруючий респіратор, окуляри захисні, гумові рукавички). Тривалість роботи, пов'язаної з препаратом, не повинна перевищувати 6 годин на добу. По закінченні робіт необхідно зняти з себе одяг, взуття, ЗІЗ та прийняти душ.

Взуття промити проточною водою з використанням мийних засобів, рукавички знешкодити за допомогою мильно-содового розчину.

- Перша допомога передбачає заходи, які можуть бути здійснені силами працюючих (самодопомога, взаємодопомога).
- Осіб, у яких з'явилися перші ознаки нездужання (слабкість, нудота, пришвидшене серцебиття, ускладнення дихання, порушення координації руху тощо) потрібно відсторонити від роботи, вивести із зони забруднення і надати їм першу допомогу, яка відповідає тяжкості стану. Збережіть контейнер від пестициду із розбірливою етикеткою, назвою препарату і діючої речовини для передачі медичному працівнику.
- Якщо немає небезпеки потрапляння препарату до організму через шкіру або через дихальні шляхи, необхідно обережно зняти з потерпілого забруднений одяг і респіратор, забезпечити тепло і спокій. Постраждалого слід перенести на свіже повітря, послабити тісний одяг, не допускати його охолодження. Якщо потерпілий не дихає або дихання дуже слабе, необхідно зробити йому штучне дихання. Перед штучним диханням – протерти або промити рот потерпілого водою, щоб уникнути забруднення. Штучне дихання виконують раз на п'ять секунд. Контролюють пульс. Якщо пульс відсутній, необхідно застосувати серцево-легеневу реанімацію. Ця процедура повинна виконуватися особою, яка володіє практичними навичками. Швидкість має вирішальне значення. Терміново звернутись до лікаря!
- Якщо у потерпілого судоми, необхідно спостерігати за його диханням, тримати підборіддя так, щоб дихальні шляхи залишалися вільними. Якщо судоми тривають, слід покласти потерпілого на бік і підтримувати голову так, щоб дихальні шляхи були відкритими. Заборонено давати потерпілому алкоголь в будь-якій формі.
- При потраплянні препарату на шкіру та одяг слід змити його струменем води. Спочатку зняти взуття, потім одяг. Взуття може затримувати хімічні речовини, які поглинаються шкірою. Повністю вимити шкіру і волосся водою з милом.
- При потраплянні препарату в очі необхідно при відкритих повіках негайно промити очі слабким струменем чистої проточної води: повернути голову так, щоб вода з препаратом не витікала від одного ока до іншого, продовжувати миття з перервами впродовж 15 хвилин чи більше. У воду для промивання очей заборонено додавати хімічні речовини або ліки.
- При потраплянні препарату у шлунок слід негайно викликати лікаря. Не викликати блювання, якщо потерпілий перебуває в комі або несвідомому стані. Якщо потерпілий може ковтати – негайно дати випити декілька склянок води з активованим вугіллям, а потім, шляхом подразнення задньої стінки глотки, викликати блювання. Повторити декілька разів для більш повного видалення препарату зі шлунка, після чого дати випити потерпілому склянку води з

розчиненими в ній 4-5 пігулками карболену або активованим вугіллям (2 столові ложки), а потім сольове послаблююче (20 г глауберової солі або сірчаною кислотою магnezії на 1/2 склянки води).

- Після надання першої допомоги потерпілого слід доставити до найближчого медпункту або в лікарню. Лікування симптоматичне. Спеціального антидоту немає.

УСУНЕННЯ РОЗСИПАННЯ, РОЗЛИВІВ ТА ПОВОДЖЕННЯ З ВИКОРИСТАНОЮ ТАРОЮ

- У випадку **розсипання препарату** необхідно зібрати його залишки совком у спеціальну ємність з кришкою. Залишок препарату та верхній прошарок ґрунту перенести в спеціальну тару або бочки в окреме місце і передати на утилізацію спеціальним організаціям, які мають відповідну ліцензію.
- У випадку **розливу препарату** необхідно зібрати його залишки за допомогою сорбенту (кальцинована сода, на крайній випадок – ганчір'я), зібрати совком у спеціальну ємність з кришкою. Забруднену поверхню вимити водою з милом, промивні води помістити в ємність для забруднених вод. Залишок препарату, сорбент, верхній прошарок ґрунту та промивні води перенести в спеціальну тару в окреме місце і передати на утилізацію спеціальним організаціям, які мають відповідну ліцензію.
- Хімічні засоби захисту рослин, такі як пестициди й агрохімікати – це товари сезонного використання, і їх тара повинна гарантувати збереження якості продукту навіть при довгостроковому зберіганні. Тому пестициди й агрохімікати фасуються в спеціальну тару з полімерних матеріалів. Після втрати споживчих властивостей вона підлягає утилізації. Не можна використовувати тару з-під препаратів повторно! Використання її для зберігання води, харчових продуктів, кормів для тварин та інших побутових потреб категорично забороняється.
- На території сільгосп підприємств повинні бути передбачені приміщення для тимчасового зберігання тари з твердим водонепроникним покриттям та обладнанням, що виключає забруднення навколишнього середовища при зберіганні відходів. Надалі порожня тара з-під пестицидів та агрохімікатів повинна бути передана за договором компанії, яка професійно займається утилізацією небезпечних відходів. Збору і відправленню на зазначені підприємства також підлягають забруднений картон, паперові та джгутові матеріали.
- **Звертаємо Вашу увагу на те, що для вирішення питань БЕЗКОШТОВНОГО збору (прийому), перевезення, зберігання та знешкодження пластикової тари з-під продукції нашого виробництва Ви маєте право звернутись на безкоштовну гарячу лінію за телефоном: 0 800 301 401.**

ВИМОГИ ДО ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ПРОТРУЄНИМ НАСІННЯМ

- Якщо надане за програмою товарного кредитування насіння є протруєним, воно не має використовуватися на корм тваринам, в їжу чи для виробництва олії.
- Насіння слід належним чином зберігати та висаджувати, дотримуючись вимог щодо мінімальної глибини посіву.
- Протруєне насіння повинне висіватись у ґрунт спеціальною технікою (сівалками) при мінімальних повітряних потоках зі щільно закритою кришкою.
- Не розсипати оброблене насіння, щоб уникнути споживання тваринами та птахами.
- У разі розсипання насіння в невеликих кількостях необхідно зібрати його совком у спеціальну ємність з кришкою. Верхній прошарок ґрунту перенести в спеціальну тару в окреме місце і передати на утилізацію спеціальним організаціям, які мають відповідну ліцензію.
- Використовувати необхідні засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) під час роботи з протруєним насінням.
- Насіння, не придатне для використання на посів, підлягає передачі на утилізацію відповідно до п. 5 **«Порядку знищення насіння, яке не може бути використане на посів, продовольчі, кормові та інші цілі, та садивного матеріалу, який не може бути використаний для створення багаторічних насаджень або в інших цілях»**: насіння та/або садивний матеріал підлягають знищенню шляхом спалювання, руйнування, фізико-хімічної, біологічної або іншої обробки відповідно до вимог нормативних документів під наглядом посадової особи територіального органу Держпродспоживслужби, яка здійснює державний нагляд (контроль) у сфері насінництва та розсадництва.
- Перед утилізацією необхідно укласти договір на утилізацію протруєного насіння з суб'єктом господарювання у сфері управління відходами, який має дозвіл на здійснення операцій з обробки відходів та має ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Для уникнення шкоди здоров'ю людини та для забезпечення безпеки навколишнього природного середовища слід дотримуватися **ВСІХ** вимог та рекомендацій.

Відповідальність за порушення санітарних норм під час зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив передбачена ст. 42 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також ст. 325 Кримінального кодексу України.